

Kl. 09.00–09.56
16.00–16.06

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 4 och 5 november justerades.

§ 2 Avsägelser

Talmannen meddelade att *Johan Pehrson* (FP) avsagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet och att *Maria Arnholm* (FP) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält *Nina Lundström* som suppleant i civilutskottet och *Mats Persson* som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

suppleant i civilutskottet
Nina Lundström (FP)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Mats Persson (FP)

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2014/15:109

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:109 Natofrågan och Baltikum

av Hans Wallmark (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är resa och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 november 2014

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2014/15:FPM10 Meddelande om inre marknaden för energi KOM(2014) 634 till näringsutskottet

*Några ändringar på
tryck- och yttrandefrihetens område
(vilande grundlags-
beslut)*

§ 6 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut)

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU3

Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut) (prop. 2013/14:47) föredrogs.

Anf. 1 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! KU3 är ett enigt betänkande där riksdagen föreslås att slutligen anta några vilande grundlagsändringar på tryck- och yttrandefrihetsområdet, så att dessa kan träda i kraft som planerat den 1 januari 2015.

En enig riksdag sade redan i våras ja till de här förslagen, men jag tänker mig att riksdagens nya ledamöter liksom alla tv-tittare och andra som följer kammardebatten kanske vill veta vilka grundlagsändringar det handlar om. Därför tänkte jag säga några ord om den saken.

Den första ändringen gäller det territoriella tillämpningsområdet och innebär att tidningar och så kallade tekniska upptagningar som inte har getts ut i Sverige inte heller ska omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Det gör de nämligen i vissa fall i dag. Till exempel anses en skrift vara utgiven i Sverige om den sänds med post här-

ifrån till adressater utomlands, trots att skriften inte når den svenska allmänheten över huvud taget. Nu ändras detta så att TF och YGL bara skyddar ett fritt informationsutbyte i Sverige.

Den andra ändringen gäller det så kallade korrespondentskyddet, som nu förtydligas. Vårt grundlagsskydd för anskaffare och meddelare ska, lite förenklat, inte gälla för utländska journalister och andra som publicerar sig i utlandet om det inte finns någon egentlig koppling till Sverige, till exempel att uppgifterna har anskaffats eller meddelats här i landet. Då gäller skyddet. TF har hittills inte varit riktigt tydlig på den punkten, men nu blir den det.

Syftet med de här ändringarna är att Sverige ska kunna medverka i internationellt rättsligt samarbete även på tryck- och yttrandefrihetsområdet. I sådana här fall, där just kopplingen till Sverige är svag, kan detta behövas. Exempelvis kommer svenska åklagare att kunna hjälpa sina europeiska kolleger med att ingripa mot rasistisk propaganda som sprids från Sverige. Sådant samarbete har varit omöjligt i vissa fall just på grund av TF och YGL.

Den tredje ändringen är att det i vanlig lag ska kunna ställas krav på berättigat intresse hos den som yrkesmässigt begär en kreditupplysning. Det ska också bli möjligt att i vanlig lag föreskriva att den som har varit föremål för en kreditupplysning ska ha rätt att få reda på det. Den som begär kreditupplysningar i större skala – här talar vi om företag – ska alltså inte längre kunna gömma sig bakom tryckfrihetsförordningen. Jag och utskottet tycker att det är en högst rimlig ordning.

Med de orden, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande nr 3.

I detta anförande instämde Hans Ekström och Björn von Sydow (båda S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 7 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut)

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU4
Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut) (prop. 2013/14:51)
föredrogs.

Anf. 2 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Konstitutionsutskottets betänkande nr 4 med titeln *Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet* handlar också om ett grundlagsbeslut, och även där är konstitutionsutskottet enigt.

Grundlagsförändringar – det säger jag för sakens skull – är en av våra allra viktigaste processer. Det är viktigt, oberoende av vilka som sitter i regeringen vid ett regeringsskifte, att detta räcker över tid.

Prot. 2014/15:24
19 november

Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut)

Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut)

Förslaget om våra grundlagar i det här ärendet väcktes av den förra regeringen och lades då vilande. Det tas nu upp igen och bifalls också av den nuvarande regeringen.

För konstitutionsutskottets del handlar det egentligen bara om smärre språkliga förändringar. Brotten spioneri och olovlig underrättelseverksamhet ska beskrivas på likalydande sätt i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken.

Men låt mig för några minuter ägna mig åt vikten av att i arbetet med att beivra underrättelseverksamhet, egentligen den underrättelseverksamhet som vi har här i Sverige, också hela tiden väga in våra medborgerliga fri- och rättigheter. Per definition är ju underrättelseverksamhet intrång i någons integritet någonstans. Vi har som lagstiftare, därigenom också våra myndigheter, och via regeringen ett ansvar att tillförsäkra våra medborgare dessa rättigheter, där tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har ett särskilt starkt skydd i vårt demokratiska samhälle. Vi ska också väga detta mot att vi ska säkra våra medborgares säkerhet.

Detta har under de senaste, ska vi säga, tio åren försämrats. Med detta avser jag då underrättelseverksamheten, politiskt, försvarsmässigt och industriellt i vårt land. Vi är tillbaka vid och förbi de nivåer när det gäller spionage i vårt land som rådde under kalla kriget. Och med teknikutvecklingen, det vill säga tillgången till nätet, har det blivit en ny arena inte bara för en direkt spionageverksamhet. Det handlar också om att vi ska hantera olika sorters information som kan vara av intresse för ett annat land eller en annan intressent.

Häri ligger självklart också hur vi hanterar hemliga handlingar, hur vi hanterar information öppet och också hur vi kanske ovarsamt hanterar information som vi egentligen inte ska ha tillgång till. Detta omfattas, så att säga, i regeringens proposition, som föranleder de här förändringarna i tryckfrihetsförordningen.

Men jag vill understryka hur viktigt det är i arbetet framgent att hela tiden väga den medborgerliga säkerheten mot den medborgerliga integriteten. Och det är vi i konstitutionsutskottet som bland annat är satta att bevaka detta.

I detta anförande instämde Hans Ekström och Björn von Sydow (båda S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 8 Tilläggsavtal om lån till Irland

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU12
Tilläggsavtal om lån till Irland (prop. 2014/15:9)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU7

Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering (prop. 2013/14:238) föredrogs.

*Godkännande av
rådets beslut om
systemet för EU-
budgetens finansiering*

Anf. 3 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Regeringen föreslår i sin proposition ett antal ändringar i systemet för finansieringen av EU-budgeten. Jag vill härmed förklara Sverigedemokraternas grundläggande syn på EU-budgetens utgiftssida, vilken i förlängningen också påverkar själva finansieringssystemets utformning.

Sverigedemokraterna är kritiska till att mycket av den finansiella makten kommit att hamna på federal nivå. Ett genuint frihandelsområde är inte beroende av överstatliga mekanismer för att kuva finansiella risker. I det genuina europeiska frihandelsområde som är vår vision ska inte finansiellt stabila länder tvingas till solidaritet, lika lite som finansiellt instabila länder ska tvingas till drakoniska besparingsåtgärder. Där är varje deltagande part suverän och ensam ansvarig för sin finans- och penningpolitik.

Från 1995 till 2013 har Sverige betalat en nettoavgift till Europeiska unionen på hela 245 miljarder kronor. Enbart för 2014 uppgår nettoflödet till över 25 miljarder kronor. Det rimmar illa med det övergripande målet om att nå en återhållsam budgetpolitik i EU.

Den absolut största delen av EU-budgeten – 87,1 procent – finansierar sådant som jordbruksfonden, sammanhållningsfonden och strukturfonden. Den så kallade gemensamma jordbrukspolitiken är det kanske mest ineffektiva och kostsamma inslaget i hela EU. Jordbruksstödet utgör ungefär en tredjedel av EU:s budget.

Sverigedemokraterna vill helt skrota jordbruksstödet, vilket på det stora hela utgör en regelrätt transferering från svenska skattebetalare till jordbrukare i länder som Polen och Frankrike, det vill säga inte ens relativt fattiga länder. Jordbruksstödet påverkar dessutom inte på något sätt möjligheten för Sverige att bedriva handel eller upprätthålla den fria rörligheten av varor, tjänster, kapital eller arbetskraft.

Den absoluta huvuddelen av EU:s budget syftar alltså över huvud taget inte till att utveckla och upprätthålla ett europeiskt frihandelsområde inom den inre marknaden.

Sverigedemokraternas uppfattning är att budgeten bör bantas med motsvarande summa och att detta i förlängningen skulle minska medlemsstaternas avgifter i motsvarande grad. För svenskt vidkommande skulle detta medföra att bruttomedlemsavgiften för 2014 minskade från 37,7 miljarder kronor till 4,9 miljarder kronor utan att över huvud taget påverka Sveriges möjligheter att bedriva handel med övriga medlemsländer.

Det, till skillnad från dagens förda politik, vore en ansvarsfull, effektiv och återhållsam budgetpolitik.

Frågan man nu bör ställa sig är alltså: Vad innebär en återhållsam budgetpolitik? Är det att ta emot notan på 37 miljarder kronor årligen från Europeiska unionen och sedan skicka den direkt vidare till de svenska skattebetalarna?

Nu när ladan dessutom tydligen är tom vill alla riksdagspartier med undantag av Sverigedemokraterna inte bara slakta våra statsfinanser ännu lite till utan också helt demolera och jämna ladan med marken, bara för att få skicka iväg ytterligare miljarder till Brysselbyråkrater och länder nere på kontinenten, detta utan att någon vinner någonting på det i termer av handel. Varför ska vi bidra till en finanspolitisk utveckling som tar självbestämmandet från den här kammaren – från Sveriges riksdag, från det svenska folket – och ger makt till en annan?

Vi tror inte på en standardiserad politisk struktur över hela Europa. De europeiska nationerna har alla olika förutsättningar och mår bäst av att själva utveckla sin politik i ömsesidigt samarbete med andra nationer. Ja till frihandelsområde – nej till överstatlig union!

Jag tror inte att ekonomier utvecklas bäst under påtvingade former av överstatlighet. Jag tror inte att regelrätta transfereringar från en nation till en annan kommer att öka flödet av varor, tjänster och arbetskraft mellan de två. Jag tror inte heller på att en begränsning av folkens självbestämmande är en bra lösning för att uppnå en demokratisk och hållbar utveckling.

Herr talman! Varje land har en egen kris som de själva måste lösa. Det finns ingen europeisk gemensam lösning på alla nationers kriser. Däremot tror jag och Sverigedemokraterna att frivilligt samarbete och riktig frihandel ökar humankapitalet – aldrig påtvingade bidrag. Fria och självständiga nationalstater bygger välstånd – aldrig påtvingade bidrag. Jag tror att Europa är framtiden – aldrig EU.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 1.

I detta anförande instämde Oscar Sjöstedt (SD).

Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Först ska jag säga att jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationen.

I stort sett skulle man kunna hålla med Sverigedemokraterna åtminstone om synen på EU:s budget. Det finns i den här kammaren en total enighet om att vi ska minska jordbruksstödet och också så småningom det regionala stödet. Det är vi helt överens om.

Men vi går in i en förhandling, och i den förhandlingen har vi att ge och att ta. Om man vet vad en förhandling är vet man också hur viktigt det är att man när förhandlingen är avklarad kan stå för den förhandlingsöverenskommelse som är antagen.

Låt mig säga några saker om just jordbruksstödet. När talmannen och jag en gång i tiden började i riksdagen – talmannen något tidigare än jag – utgjorde jordbruksstödet hälften. Detta var något vi alltid använde. Vi har sakta men säkert fått ned det till en tredjedel. Inget parti i riksdagen tycker att systemet med jordbruksstöd är riktigt. Vi vill alla ha ned det.

Det finns dock ett ”men” i detta sammanhang, och det gäller den inre marknaden som vi är rädda om och som vi vill behålla. Vad skulle hända om vi lät alla länder själva besluta om sina regler för jordbrukssubventioner? Vad skulle hända om de svenska bönderna tvingades konkurrera med ett kanske totalsubventionerat franskt eller italienskt jordbruk? Det är oftast de som kräver de största subventionerna när det gäller jordbruksstödet.

I regionalstödet finns pengar för till exempel naturkatastrofer, krig och annat. Vad skulle hända om ett land nära oss råkade ut för stora problem? Hur skulle man i så fall finansiera sådana saker? Jag är ganska säker på – och det är min erfarenhet även sedan tidigare – att grannländerna då skulle vara tvungna att ställa upp, vare sig de vill eller inte.

Jag håller fullständigt med om att man behöver skära ned detta. Och det har skurits ned även på de här pengarna under årens lopp. Det är mer koncentration på infrastruktur och forskning i den här budgeten än vad man någonsin har haft. Vi har vår rabatt, som vi är väldigt glada över att ha kvar. Då ska man komma ihåg att det inte var helt lätt att få igenom den rabatten. Som dåvarande opposition vill jag inte säga att den tidigare regeringen gjorde allting bra när man lade fast den förra EU-budgeten, men jag vågar i alla fall påstå en sak: Har man slutit en överenskommelse så har man, och då måste man kunna stå för den.

Sverigedemokraterna vill väldigt gärna bli respekterade som en motpart i de politiska förhandlingarna. Men hur ska man kunna lita på Sverigedemokraterna som motpart om de sedan går och säger att de inte ställer upp på det och det? Tro mig – jag har förhandlat i hela mitt yrkesverkssamma liv, dels som facklig förhandlare, dels i många politiska överenskommelser, och så mycket kan jag säga att man aldrig kommer ut från en förhandling och har fått allt. Man är alltid missnöjd.

Det är därför jag tycker att det är viktigt att vi står bakom det här, för om inte hela parlamentet står bakom vad regeringen faktiskt har sagt åker regeringen ned med ett väldigt försvagat mandat. Den ordningen har gällt hittills; den ordningen ska också gälla framdeles, enligt majoritetens sätt att se det. Och majoriteten är alla partier i den här kammaren utom Sverigedemokraterna, vilket jag beklagar.

Anf. 5 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! I grunden är jag väldigt kritisk till EU, dess system och hur det funkar med framtagandet av dess budget. Jag delar dock inte Dennis Dioukarevs utgångspunkter i den kritik han framför mot EU och dess budget. Det är en väldigt protektionistisk linje som, trots att han pratar om frihandel, snarare handlar om att stänga och sluta Sverige gentemot Europa på ett sätt som är väldigt främmande för mig.

EU:s politik är i grunden en nyliberal politik som på område efter område går igen i hur man aktivt driver på för en ökad överstatlighet där man långsamt och säkert flyttar makten från medborgarna, från denna kammare i riksdagen, vidare upp till hemliga stängda förhandlingsrum i EU. Det är något jag i grunden är skarpt kritisk emot, och det är därför jag under lång tid har varit EU-kritiker.

Vänsterpartiet anser att man bör omförhandla EU-medlemskapet. Där ska en av utgångspunkterna vara att Sverige ska kunna lämna EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det är en kostsam och ineffektiv politik. Det skulle vara till nytta och gagn för Sverige om makten ligger hos oss själva.

Börje Vestlund frågade retoriskt vad som skulle hända om Sverige lämnade EU:s jordbrukspolitik. Han följde därefter upp med ett långt svar av EU:s jordbrukspolitik. Frågan är om man inte ska vända på frågan, Börje Vestlund. Vad är det som händer i dag? Vi ser ett Sverige som i lägre grad än någonsin är självförsörjande i jordbruksproduktionen. Vi ser jordbrukare efter jordbrukare lägga ned sin verksamhet som en konsekvens av

det system som Sverige är i. För mig är det inte en hållbar jordbrukspolitik. Jag tror att regeringens förslag om att ta fram en nationell livsmedelsstrategi är fullständigt nödvändigt om Sverige ska få en utvecklingsbar jordbruksproduktion.

Låt oss göra en tydlig jämförelse av vilken roll EU spelar i svensk jordbrukspolitik. Då är det bara att titta på grannlandet Norge, som på 90-talet valde att rösta nej till att gå med i EU. Landet har kanske inte världens mest fantastiska jordbruksproduktion, men där finns fortfarande gårdar långt ut på landsbygden som lever och verkar. Det finns en produktion nära medborgarna som inte präglas av långa transporter, krångliga regelverk och mycket stödfunktioner.

Det är av dessa anledningar som Vänsterpartiet håller med utskottet och är för det beslut vi ska fatta senare i dag, men vi har också lämnat ett särskilt yttrande. Vi tycker att det är dags för Sverige att omförhandla sitt EU-medlemskap, bland annat med utgångspunkten att Sverige ska omförhandla den gemensamma jordbrukspolitiken.

Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag håller med om en del av vad Håkan Svenneling säger.

Problemet med EU är att det finns en fara att bryta upp det som man redan har kommit överens om. Tro mig! Jag har suttit i riksdagen i tolv år, och jag har suttit i EU-nämnden hela tiden. Innan man kom fram till det nya Lissabonfördraget höll man på att förhandla i säkert ett tiotal år. Fördraget är vad man kom fram till.

Jag tror att vi kan få med oss en stor majoritet i kammaren om vi säger att vi vill omförhandla jordbruksstödet. Vad vill då Frankrike och Rumänien göra? Vilka stora frågor har de som de vill omförhandla?

Det är lätt att säga att man ska omförhandla. Det är lite populistiskt att säga så. Då kan man få stora applåder i folkförsamlingar. Men, herr talman, man måste vara realist.

Nu kom Norge upp i debatten igen. Det brukar vara det land man nämner mest som drömlandet i världen. Låt mig säga att det nog finns få länder i Europa som utnyttjar subventioner och är så protektionistiska när det gäller sitt jordbruk som Norge. Det är ett av skälen till att bland annat svenska bönder inte kan exportera sina jordbruksprodukter till Norge, trots att det tidigare har varit ett stort exportland för de svenska bönderna.

Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag skulle våga påstå att Norge fortfarande är ett viktigt exportland, även för det svenska jordbruket. Så sent som förra året slog skörden av vallodlingar i Norge fel. Mycket av den mat, råvaran, som djuren behöver äta i form av vall och så vidare importerades från Sverige och svenska jordbrukare. Norge och Sverige hänger nära ihop geografiskt, och därför är våra jordbruk beroende av varandra.

Norge har snarare haft en regionalpolitik för hela Norge. Man har aktivt omfördelat mellan stad och land i Norge för att se till att hela Norge ska leva. Det är väl det som skiljer Sverige och Norge åt. Genom Sveriges intåg i EU är vi fast under regelverk och krångel som gör att vi inte kan bedriva en bra regionalpolitik.

Börje Vestlund lyfter fram Lissabonfördraget – det fördrag som innebär att man överförde ännu mer makt till EU från kammaren. Det var vad

omförhandlingen innebar. För mig som vänsterpartist var förhandlingarna inför Lissabonfördraget ett tydligt exempel på hur svag Socialdemokraternas EU-politik är i dag.

Fackföreningsrörelsen lyfte fram vikten av ett socialt protokoll så att de fackliga rättigheterna i Sverige skulle respekteras, det vill säga att svenska rättigheter skulle gälla på svensk arbetsmarknad. Men den socialdemokratiska linjen var i stället att det var så pass viktigt att få igenom Lissabonfördraget att de fackliga rättigheterna till en början inte var ett viktigt krav. Sedan lyfte man in dem i sista sekunden och ansåg att det skulle vara bra med ett socialt protokoll. Men då var, som Börje Vestlund mycket riktigt säger, förhandlingarna mer eller mindre redan avgjorda. Då hade andra länder redan lyft in sina viktiga frågor, och därför var det inte möjligt att få till ett socialt protokoll för Sveriges del.

Sådan präglar om och om igen hur vi omförhandlar vår EU-politik. Vi behöver en offensiv EU-politik i våra omförhandlingar.

Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Man hade inte lagt höga tullar på vallodling, utan det var framför allt på mejeriprodukter, kött och även en del charkuterier. Det har inte någonsin varit ett problem.

Frågan om sociala protokoll vill jag bemöta ordentligt. Den frågan hängde med så länge Socialdemokraterna hade makten, men frågan försvann när det blev en borgerlig majoritet. Då försvann kravet av flera skäl.

Vi ska komma ihåg att vi inte kan bortse från historien. När man började förhandla om Lissabonfördraget talade man fortfarande om ett socialt Europa som då hade utarbetats av tidigare kommissioner som hade en vänstermajoritet. Då talade man om ett socialt Europa. Detta arbetades bort mer och mer. Så småningom insåg man att det sociala protokollet måste in i Lissabonfördraget.

Jag vill bara påminna om att arbetsmarknadsministern har deltagit i ett EU-möte. Arbetsmarknadsministrarna har två till tre möten om året, och vår minister tog upp frågan på sitt första rådsmöte för arbetsmarknadsministrar.

Jag tror att Håkan Svenneling gör det enkelt för sig om han påstår att Socialdemokraterna inte har agerat för ett socialt protokoll. Vi hade en avvikande uppfattning hela vägen när Lissabonfördraget antogs.

Anf. 9 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag håller med Börje Vestlund i att de ansträngningar som regeringen nu gör för att få ordning på svensk arbetsmarknad, för att skydda arbetstagarna i högre utsträckning än i dag, är nödvändiga. Jag har stora förhoppningar om att den nya arbetsmarknadsministern ska kunna driva på för en bra arbetsmarknadspolitik både i Sverige och i EU.

Faktum kvarstår, Börje Vestlund, att när ni ska rösta i kammaren om vi ska godkänna Lissabonfördraget och föra vidare makt till EU väljer Socialdemokraterna att säga: Yes, det är helt fine. Vi går med på det. Därigenom undergräver Socialdemokraterna alla sina krav på ett socialt protokoll.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

Prot. 2014/15:24
19 november

*Godkännande av
rådets beslut om
systemet för EU-
budgetens finansiering*

Anf. 10 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! En avgörande förutsättning för att vi ska kunna klara de pensionskostnader som följer i framtiden är att vi har en hög sysselsättning och en god tillväxt i Sverige. Det förutsätter att Sverige fortsätter att vara en ledande industrination med framgångsrika företag och en väl fungerande offentlig sektor.

Vänsterpartiet anser att AP-fonderna ska användas mer aktivt och ta ett långsiktigt ägaransvar som bryter mot de snäva vinstmaximeringar som i dag präglar enskilda ägarintressen. Ett starkt svenskt näringsliv förutsätter en aktiv och målmedveten näringspolitik. Enligt oss skulle AP-fondsmedlen i större utsträckning än i dag kunna användas för att möjliggöra en sådan näringspolitik.

Det finns i dag ett utbrett missnöje med de kortsiktiga avkastningskrav som styr mycket av investeringarna. Vänsterpartiets uppfattning är att AP-fondsmedlen inte bör användas i spekulativa syften utan bör förvaltas utifrån långsiktiga, samhällsekonomiska kriterier. Självklart ska pensionärernas pengar tryggas, men jag tror att detta görs bäst genom att AP-fonderna tar ett långsiktigt ägaransvar i syfte att upprätthålla en hög sysselsättning och en hållbar tillväxt. AP-fonderna ska till exempel kunna investera i miljöteknik, mediciner, bostäder, gruvnäring, infrastruktur och så vidare.

För att kunna använda AP-fonderna som en del i den strategiska näringspolitiken krävs att dagens snäva placeringsregler omformuleras, herr talman. Det nuvarande regelverket för Första till Fjärde AP-fonderna innehåller bland annat två bestämmelser som begränsar AP-fondernas inflytande i de bolag som de investerar i. Den ena är att marknadsvärdet av en fonds innehav av aktier i svenska aktiebolag som är upptagna till handel på en reglerad marknad i Sverige får uppgå till högst 2 procent av det totala marknadsvärdet av en sådan aktie. Den andra är att röstetalet i ett enskilt bolag får uppgå till högst 10 procent. Dessa gränsvärden, herr talman, bör höjas.

Vidare innehåller regelverket i Första till Fjärde AP-fonderna ett förbud mot att investera i onoterade värdepapper om det inte sker via andelar i riskkapitalfonder. Denna bestämmelse bör avskaffas då den är ett hinder för AP-fondernas möjlighet att investera i mindre, noterade bolag inom till exempel miljöteknik och medicin.

De nuvarande bestämmelserna säger att AP-fondernas placeringar ska vägledas av miljömässiga och etiska hänsynstaganden. Samtidigt slås fast att dessa hänsynstaganden inte får innebära att AP-fonderna gör avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Dessa mål kan stå i konflikt med varandra och får konsekvenser eftersom det är tydligt att miljömässiga och etiska aspekter är underordnade avkastningskravet.

Vänsterpartiet har låtit riksdagens utredningstjänst, RUT, gå igenom AP-fondernas olika investeringar utifrån ett miljöperspektiv. AP-fonderna har olika sätt att redovisa sina investeringar, vilket innebär att det är svårt att få en heltäckande bild. Men den bild som framträder är att alla AP-

fonder hade placeringar i de fem stora oljebolagen, och ingen av AP-fonderna hade någon större placering i förnybar energi. På senare tid har dock bilden ändrats en aning. Framför allt har Tredje AP-fonden gjort en del investeringar som baseras på hållbarhetsanalyser.

Det finns en bred samsyn om att offentliga medel inte borde investeras i företag som bryter mot internationella konventioner. De företag som AP-fonderna investerar i bör följa inte bara de internationella konventioner som Sverige har skrivit under utan även de konventioner som det land som företaget verkar i har undertecknat, exempelvis ILO-konventionen 169 om ursprungsfolkens rättigheter.

Det finns dock mycket kvar att göra för att AP-fonderna ska ta frågan på tillräckligt stort allvar. Avkastningskravet är i dag överordnat kravet på att investeringar ska göras med hänsyn till miljö och respekt för mänskliga rättigheter. I Latinamerikagruppernas rapport *AP-fondernas ohållbara investeringar* visar man att etiska riktlinjer gång på gång får stryka på foten.

Vi i Vänsterpartiet menar att AP-fondernas placeringar i stället ska vägledas av nya riktlinjer avseende miljö och etik.

Rörliga ersättningssystem inom finanssektorn har varit en av de bidragande orsakerna till finanskrisen. Såväl de ledande skikten som tjänstemännen på lägre nivåer hade och har alltjämt stora delar av sina löner kopplade till omsättningen och till kortsiktiga resultatmål, vilket uppmuntar riskabel kreditgivning och placeringar i riskfyllda värdepapper. Dessa ersättningssystem kan leda till spekulation och mer riskfyllda placeringar.

Enligt regeringens riktlinjer för anställningsvillkor i AP-fonderna får fonderna inte betala ut rörlig ersättning till ledande befattningshavare. Där emot är det tillåtet att betala ut rörlig ersättning till övriga anställda. Under det senaste året betalades det ut 11,1 miljoner kronor i rörlig ersättning till de anställda i tre av AP-fonderna. De andra AP-fonderna har redan förbjudit rörlig ersättning.

Vänsterpartiets uppfattning är att systemet med rörlig ersättning kan leda till spekulation och ökade risker i fondförvaltningen. Av den anledningen anser Vänsterpartiet att alla AP-fonderna bör följa Första, Sjätte och Sjunde AP-fondernas exempel och inte tillåta rörliga ersättningar.

Vi tycker också att man ska granska AP-fondernas placeringar i ett etiskt råd, som man gör i dag. Det etiska rådet finansieras av AP-fonderna själva och har en inhyrd konsult, som är den stora kostnaden för verksamheten. Trots de omfattande placeringar som AP-fonderna gör, många gånger i strid med internationella konventioner, är rådets verksamhet högst begränsad i jämförelse med kostnaderna för AP-fondernas placeringar.

Dels är det ytterst problematiskt att AP-fonderna själva styr över det råd som ska granska deras investeringar, dels är det olyckligt att granskningarna görs i efterhand och inte innan fonderna väljer att investera i ett visst bolag.

Ett oberoende råd bör tillsättas i syfte att årligen följa upp AP-fondernas investeringar och kontinuerligt utvärdera verksamheten. Rådets uppföljning och utvärderingar bör inriktas på huruvida de företag AP-fonderna investerar i lever upp till etiska riktlinjer om mänskliga rättigheter och vilka miljömässiga hänsynstaganden de gör. Såväl uppföljningen som utvärderingarna bör presenteras för riksdagen och vara föremål för debatt i denna kammare.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation.

Prot. 2014/15:24
19 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Anf. 11 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag hade väl egentligen inte tänkt förlänga debatten särskilt mycket, men jag tycker ändå att det kan vara intressant att göra några reflexioner över det här betänkandet.

Betänkandet om AP-fondernas verksamhet är årligt återkommande, och där behandlas regeringens skrivelse om föregående års resultat och förvaltning. Ser vi till det ekonomiska utfallet kan vi konstatera att fonderna presterat ett samlat resultat på 127 miljarder – en god avkastning, får man ändå säga, som bidrar till att den samlade avkastningen över tid också är förhållandevis god även om avkastningen varierat stort över tid.

Ser vi till avkastningen sedan 2001 har den varit 4,7 procent i jämförelse med inkomstindex, som varit 3,3 procent, medan en jämförelse sedan 2009 visar en avkastning på 10,6 procent i jämförelse med inkomstindex på 3,4 procent för samma period.

Det här innebär, eftersom inkomstindex ligger till grund för uppräkningsav pensionsskulden i inkomstpensionssystemet, att buffertfonderna nu börjar bidra till förmögenhetsbildningen i inkomstpensionssystemet, precis så som det en gång var tänkt. Om vi reflekterar lite över de signaler som har kommit om resultatet i år så här långt visar även de på ett gott resultat. Mycket tyder alltså på att det fortsätter även i år.

Buffertfonderna har som syfte att vara just ett buffertkapital, att stötta upp pensionssystemet och kapa av de största topparna och påfrestningarna i systemet som vi upplever i detta nu. Det är allmänt känt. Det är för att skapa en trygghet för dagens och framtidens pensionärer och bidra till ett hållbart pensionssystem, helt enkelt.

Därför är det också viktigt att en god avkastning upprätthålls. Bästa möjliga avkastning är en förväntning som dagens och framtidens pensionärer följaktligen torde ha på verksamheterna. Vår uppgift är således att granska och utvärdera om så sker. Ändå talar vi väldigt lite om just de ekonomiska resultaten i dessa debatter, särskilt under kammarhanteringen.

Fokus i de här debatterna hamnar i stället ofta på investeringsstrategier och på placeringspolicyer med helt andra värden som grund. Det behöver naturligtvis inte finnas något motsatsförhållande mellan dessa ställningstaganden, men det kräver trots allt att den diskussionen förs om eventuella överväganden med andra mål som grund.

Under alliansregeringen har ett gediget arbete gjorts när det gäller att utveckla hur AP-fonderna hanterar moraliska och etiska placeringshänsyn, ett arbete som jag förutsätter fortgår. Att inkludera dessa placeringshänsyn står som sagt inte nödvändigtvis i motsats till god avkastning. Det visar väl de senaste årens resultat med önskvärd tydlighet.

Under de senaste årens debatter i den här frågan har fokus i huvudsak legat på hur AP-fonderna kan och bör ta miljömoraliskt och etiskt ansvar. I detta har Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverat sig. Senast förra året hade dessa två partier en gemensam reservation. Då som nu handlade det mycket om arbetet med dessa frågor, som enligt reservanterna gick alldeles för långsamt och borde vara mer omfattande. Det var av allt att döma av underordnad betydelse att få god ekonomisk avkastning.

I princip samma reservation lämnas i dag av Vänsterpartiet, med den enda skillnaden att Vänsterpartiet i dag får stå ensamt här i kammaren och anföra dessa ståndpunkter. Anledningen till detta är antagligen att Miljöpartiet har intagit Finansdepartementet, med ansvar för just den här frågan.

Herr talman! Det förvånar mig därför att det i dag är helt tyst från Miljöpartiet här i kammaren. Jag hade förväntat mig att Miljöpartiet hade förberett sig för sin position och presenterat hur de tänker hantera AP-fonderna och vilka ställningstaganden och överväganden de vill göra gentemot den förväntning våra pensionärer har på god avkastning. Lika förvånande tyst är det från Socialdemokraternas sida – möjligen är det en obehaglig tystnad.

Vad vill egentligen Miljöpartiet? Har man ändrat uppfattning och insett vilket gediget arbete som gjorts under Alliansens tid, eller ska AP-fondernas placeringspolicyer dramatiskt förändras? Och var står Socialdemokraterna? Detta är uppenbarligen höljt i dunkel, och vi kan bara gissa vad vi kan förvänta oss gällande hanteringen av buffertkapitalet under åren framöver.

Jag hade en förhoppning om någon liten signal med tanke på den höga svansföring som Miljöpartiet har haft – då särskilt Per Bolund, numera finansmarknadsminister.

Herr talman! Betänkandet handlar om verksamheten till och med år 2013. Jag yrkar bifall till förslaget att skrivelsen läggs till handlingarna.

Anf. 12 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Låt mig först säga till Jörgen Andersson: Nu var väl Jörgen Andersson väldigt grälsjuk med tanke på att det enda han ville göra var att få oss att tala om vad vi har för uppfattning om AP-fonderna. Jag trodde att det hade framgått med all önskvärd tydlighet i och med att vi står bakom betänkandet. Men det får väl Jörgen Andersson fundera över.

Det andra jag vill säga handlar om själva sakfrågan och reservationen. Vad har vi AP-fonderna till, och vad är grunden till att vi har AP-fonder? Jag trodde i min enfald att det var för att få så mycket medel som möjligt till pensionerna. Det är ju det som är den stora frågan i det här – hur vi ska få så mycket avkastning som möjligt.

Självklart anser vi socialdemokrater också att det är viktigt med etiska riktlinjer även för statens egna pensionsfonder. Självklart är det så. Men det behöver inte stå i motsats till att ha god avkastning – tvärtom. Vi kan konstatera att de företag som går väldigt bra på svensk marknad just nu – förmodligen på internationell också; det vet jag mindre om – är företag som sysslar med miljöteknik och alla andra typer av grön teknik.

Det finns anledning att konstatera att onoterade värdepapper medför en högre risk. Det är därför inte alla AP-fonder får syssla med onoterade papper: Det finns en hög risk i det. Det medför en mycket högre risk att gå in i det, och vi har ju AP-fonderna för att få så mycket pensionsmedel som möjligt, kunna fylla buffertfonderna och trygga pensionerna i framtiden. Det är skälet till att vi över huvud taget har AP-fonder. Vad skulle vi annars ha dem till? Det finns inget egenvärde i att staten går in och köper aktier. I det fallet är Vänsterpartiet inkonsekvent.

Vi tycker att det är viktigt att man hela tiden ser över regelverket. Det ska man också göra. Därför tycker vi inte att det finns någon anledning att göra något tillkännagivande i dag. Att reglera frågor så hårt som Vänsterpartiet vill göra menar vi är att gå lite väl långt.

Har man gjort stora investeringar i energi historiskt sett – det har ju även våra AP-fonder gjort – är det klart att det finns mycket fossil teknik. Men den fossila tekniken blir ju mindre och mindre vanlig i det fallet.

När det gäller de rörliga ersättningarna gör utskottet tillkännagivanden om det, så det är väl ett slag i luften från Vänsterpartiets sida.

Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Börje Vestlund frågar vad man ska använda pengarna till om man inte ska använda dem till att få så hög avkastning som möjligt.

Jag skulle faktiskt vilja vända på det och säga att AP-fonderna är våra samlade medel som vi tillsammans har jobbat ihop, alla vi som jobbar i Sverige. Jag skulle vilja att de medlen användes till att få en så bra värld som möjligt – en bra värld som är hållbar, där mina barn och barnbarn kan leva och växa. Så svulstig och stor skulle jag vilja bli i orden.

Allt kan inte mätas i ekonomisk avkastning. Är det så att vi använder våra AP-fondpengar till att satsa på framtidens bolag och framtidens teknik som gör att Sverige kan behålla sin ställning som en stark industrination med god tillväxt och mycket jobb, då menar jag att det bidrar till en bättre värld. Därför tycker jag att man ska likställa mål om miljömässig hållbarhet med mål om ekonomisk avkastning. Det finns ett värde i att se båda delarna. Därför reserverar sig Vänsterpartiet i dag.

Anf. 14 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Problemet är att jag inte ser någon motsättning mellan att investera i miljövänlig teknik och hög avkastning. Jag ser absolut ingen motsättning. Men det kanske är just grön-teknik-företag som ger bra avkastning som man ska lägga pengarna på, i stället för att lägga dem på nya bolag när vi vet väldigt lite om vad de kommer att ge i framtiden. Det är ju det som är poängen.

Jag håller faktiskt inte med om att det inte är avkastningen som ska vara i centrum. Vi har ju andra organ och andra sätt att arbeta. Vi har miljölagstiftning som vi kan påverka, även globalt. I mitt förra utskott, näringsutskottet, var det här en fråga som man diskuterade hela tiden. Skulle det här gälla bara AP-fonderna är jag ganska säker på att möjligheten att få en bra avkastning på sikt minskar kraftigt.

Anf. 15 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! I går lyssnade jag på generaldirektören för en myndighet som heter Tillväxtanalys, som har medarbetare runt om i världen som analyserar hur tillväxt funkar och vad man ska göra för att få en så bra tillväxt som möjligt. Han var väldigt tydlig med att vad Sverige bör konkurrera med är hög utbildningsnivå och god kompetens – våra jobb är svåra att flytta till låglöneländer.

Jag tror att vi måste vara framåtsyftande när det gäller hur vi använder de stora summor vi har i våra AP-fonder för att utveckla för framtiden. Att våga satsa på förnybar energi i stället för på de fem stora oljebolagen är en bättre politik än en som bara ser till ekonomisk avkastning och bara tänker att vi ska fortsätta köra våra bilar på bensin och att detta ska trygga våra pensioner för framtiden. Det är inte en hållbar värld där vi stärker Sverige som industrination.

Anf. 16 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Detta sista är det väl ingen som ifrågasätter. Jag tycker dock att vi här i riksdagen – jag tror att alla här i riksdagen håller med om det – har en skyldighet att arbeta på många nivåer för att minska den fossila användningen. Där tror jag inte att det finns någon motsättning över huvud taget.

Precis som Håkan Svenneling sade i sitt anförande investerar man mer och mer i grön teknik. Det är väl bra, och det hoppas jag att man ska fortsätta göra, för det är verkligen lönsamt. De flesta bedömare menar att den fossila industrin kommer att bli olönsam, möjligen med undantag av naturgas. Det är sanningen. Vi kommer att behöva mindre och mindre fossila produkter i framtiden när man tar fram alternativ. Det kommer alltså förmodligen att vara ganska olönsamt att investera i det.

Jag tycker också att man ska vara framåtsyftande, men inte i första hand genom AP-fonderna utan på andra lagstiftningsområden – inte minst i miljölagstiftningen men också i frågor om näringspolitik, energipolitik och så vidare. Där är Sverige också ett föregångsland på många sätt.

Vi ligger långt före när det gäller förnybart. Vi ligger långt före på de flesta områden, och vi arbetar också för att hela Europa ska följa efter. Sedan kan vi ha olika uppfattningar om hur målen ska sättas, men det slutliga målet 2050 är vi så gott som alla ense om. Det vi har stridit om nu handlar om 2030, men det är en annan fråga som inte är föremål för den här debatten.

Anf. 17 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Min grälsjuka bottnar väl i någon form av abstinens från debatterna i valrörelsen. Det är ju ett tag sedan, och debatterna i kammaren har varit rätt få.

Jag ska inte gräla med Börje, för i grund och botten är vi helt överens. Jag är väldigt glad för att min grälsjuka lockade upp Börje, så att han fick tydliggöra Socialdemokraternas ställningstagande. Vi är ju helt överens när det gäller AP-fondernas syfte och att det är viktigt att man har en avkastning för att stärka pensionssystemet, särskilt med tanke på de påfrestningar som nu finns.

Börje Vestlunds inlägg var väldigt balanserat. Han hade samma inställning som jag när det gäller att fasa in ställningstagandena och göra det på ett ansvarsfullt sätt. Precis som Börje tror jag inte att det finns några motsättningar mellan en god avkastning och ett stort etiskt och miljömoraliskt hänsynstagande. Tvärtom kan det faktiskt vara så att det ger bättre avkastning.

Min uppfattning är att detta styrs mycket av att man har en kundstyrd efterfrågan. Den moderna människan är väldigt medveten och ställer höga krav på hur produktionen av olika produkter ska gå till och på att man tar ansvar i de här frågorna. Därför tror jag att detta kommer att fasas in alltmer, och det kommer att stärka avkastningen om man har det medvetandet med sig.

Jag ska inte fortsätta gräla. Jag gläds åt att Miljöpartiet har fått rätta in sig i ledet och att Socialdemokraterna är tydliga i frågan. Jag tackar för det.

Prot. 2014/15:24
19 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (S) replik:
Herr talman! Jag är glad att jag fick tillfredsställa Jörgen Anderssons debattlusta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 11 Riksrevisorernas årliga rapport 2014

Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU9
Riksrevisorernas årliga rapport 2014 (redog. 2013/14:RR5)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 12 Inkomstbeskattning, redovisning och revision avseende Eric-konsortier

Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU5
Inkomstbeskattning, redovisning och revision avseende Eric-konsortier
(prop. 2014/15:4)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 13 Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR

Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU8
Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR (prop. 2014/15:7)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 14 Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister

Försvarsutskottets utlåtande 2014/15:FöU2
Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister (KOM(2014) 464 slutlig)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 15 En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Prot. 2014/15:24
19 november

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU4

En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 16 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU5

Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut (skr. 2013/14:253)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU3 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut)

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut)

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU12 Tilläggsavtal om lån till Irland

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU7 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

251 för utskottet

46 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 72 M, 22 MP, 17 C, 19 V, 15 FP, 13 KD

För res.: 46 SD

Frånvarande: 20 S, 12 M, 3 SD, 3 MP, 5 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. (V)

Votering:

278 för utskottet

19 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 72 M, 46 SD, 22 MP, 17 C, 15 FP, 13 KD

För res.: 19 V

Frånvarande: 20 S, 12 M, 3 SD, 3 MP, 5 C, 2 V, 4 FP, 3 KD

FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2014

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU5 Inkomstbeskattning, redovisning och revision av Eric-konsortier

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU8 Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU2 Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

JuU4 En nationell strategi för en effektiv regimen för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU5 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut

Kammaren biföll utskottets förslag.

Följande interpellationer hade framställts:

den 18 november

2014/15:137 Tioårig grundskola

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:138 Skolinspektionens årsrapport

av *Christer Nylander* (FP)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:139 Språkanalyser vid asylprövning

av *Désirée Pethrus* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:140 Polisens verkställande av avvisningsbeslut

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 november

2014/15:76 Svensk statsmakts beställning av utveckling och serieleverans av JAS 39E

av *Allan Widman* (FP)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:77 Högre utbildning och forskning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2014/15:78 Migrationsverkets mottagningssystem

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:79 Björnjakten i Gävleborg

av *Ulf Berg* (M)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:80 ILO:s kärnkonventioner och TTIP

av *Ali Esbati* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 november

2014/15:45 Hantering av Migrationsverkets prognos för 2015

av *Finn Bengtsson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:50 Direkttåg mellan Sandviken och Uppsala/Stockholm

av *Elin Lundgren* (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:57 Assisterad befruktning för ensamstående

av *Barbro Westerholm* (FP)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:53 Ansvar för behandling av spelberoende

av *Barbro Westerholm* (FP)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:54 Höjden på den nya Göta älv-bron

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:55 En fungerande och effektiv broöppning för den nya Göta älv-bron

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:52 Tågförbindelse Sandviken–Stockholm

av *Patrik Lundqvist* (S)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 16.06.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 9.56 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelser	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 6 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut)	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU3	2
Anf. 1 MARIA ABRAHAMSSON (M)	2
(Beslut fattades under § 17.).....	3
§ 7 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut).....	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU4	3
Anf. 2 ANNICKA ENGBLOM (M).....	3
(Beslut fattades under § 17.).....	4
§ 8 Tilläggsavtal om lån till Irland	4
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU12.....	4
(Beslut fattades under § 17.).....	4
§ 9 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU- budgetens finansiering	5
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU7	5
Anf. 3 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	5
Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (S).....	6
Anf. 5 HÅKAN SVENNELING (V).....	7
Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	8
Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V) replik	8
Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	9
Anf. 9 HÅKAN SVENNELING (V) replik	9
(Beslut fattades under § 17.).....	9
§ 10 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013	10
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU6.....	10
Anf. 10 HÅKAN SVENNELING (V).....	10
Anf. 11 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	12
Anf. 12 BÖRJE VESTLUND (S).....	13
Anf. 13 HÅKAN SVENNELING (V) replik	14
Anf. 14 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	14
Anf. 15 HÅKAN SVENNELING (V) replik	14
Anf. 16 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	15
Anf. 17 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	15
Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	16
(Beslut fattades under § 17.).....	16
§ 11 Riksrevisorernas årliga rapport 2014	16
Finansutskottets betänkande 2014/15:FiU9.....	16
(Beslut fattades under § 17.).....	16
§ 12 Inkomstbeskattning, redovisning och revision avseende Eric-konsortier	16
Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU5	16

(Beslut fattades under § 17.)	16
§ 13 Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR	16
Skatteutskottets betänkande 2014/15:SkU8	16
(Beslut fattades under § 17.)	16
§ 14 Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister	16
Försvarsutskottets utlåtande 2014/15:FöU2	16
(Beslut fattades under § 17.)	16
§ 15 En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	17
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU4.....	17
(Beslut fattades under § 17.)	17
§ 16 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut.....	17
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU5.....	17
(Beslut fattades under § 17.)	17
Ajournering.....	17
Återupptagna förhandlingar	17
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	17
KU3 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område (vilande grundlagsbeslut)	17
KU4 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet (vilande grundlagsbeslut)	17
FiU12 Tilläggsavtal om lån till Irland	17
FiU7 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU- budgetens finansiering	18
FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2013	18
FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2014	18
SkU5 Inkomstbeskattning, redovisning och revision av Eric-konsortier.....	18
SkU8 Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR.....	18
FöU2 Grönbok om säkerhet i logitjänster för turister	18
JuU4 En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism	18
JuU5 Riksrevisionens rapport om förvaltningsrätternas hantering av överklagade beslut	18
§ 18 Anmälan om interpellationer	19
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	19
§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor	20
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 16.06.	20